

Inscrisă sub No. 92—1938

Tribunalul Cluj

**Motto: Fără cinste și legalitate asanarea
fării este imposibilă**

SIC COGITO...

REVISTĂ PERIODICĂ LUNARĂ

Proprietar
și Director**DR. VICTOR CORBUL.** medic-colonel în retragere
CLUJ, Str. Gen. Grigorescu Nr. 16**NB. Toată revista fiind scrisul meu, articolele nu sunt semnate aparte**

Pădurile grănițeresci năsăudene.

*O propunere:**Ficsarea unei chei pentru distribuirea „tangentei”,
adecă a venitului curat anual.*

Am pus de mai multe ori în discuție problema stabilirii unei chei mai echitabile, mai drepte pentru distribuirea venitului curat anual (tangenta) din pădurile grănițeresci năsăudene către cele 44 comune grănițeresci.

Prima dată în „Gazeta Bistriței” No. 1/1928; a doua oară tot în această gazetă ceva mai târziu; a treia oară am avut înainte de asta cu mai mulți ani, o convorbire mai amănunțită cu un fost Președinte al Consiliului de Administrație al Regnei, care însă, cu toate insistențele mele, în fine mi-a spus: „eu nu fac acest lucru, cine va veni după mine să-l facă!” Motivele pentru care a refuzat, nu le discut, dar convorbirea nu am mai reluat-o...

Ultima dată am pus această problemă în o adunare a reprezentanților comunelor grănițeresci ținută în Bistrița, înainte de aceasta cu vre-o 4—5 ani, ca reprezentant al comunei mele natale Zagra, la care ocaziune reprezentantul unei comune cu o tangență foarte mare a sărit ca fript, rugând pe Prefectul și Comisariul guvernului de pe atunci, ca să nu ieie în discuție propunerea mea, de sine se înțelege, propunerea mea nu s'a desbătut, căci adunarea, a decis conform ordinelor Pr.ședintelui.

Planul unei chei nouă îl am de mult, am acceptat însă cu propunerea în speranță, că unii domni din graniță, cari sunt mai aproape de isvor, vor face ei o cheie nouă; acceptarea însă mi-a fost zădarnică! . . .

Vin deci acuma și propun încă odată stabilirea unei chei echitabile, drepte, pentru toate comunele grănițeresci, cu atât mai mult, căci cheia prezentă de distribuire a venitului a fost stabilită atunci, de mult, numai cu *caracter provisoriu*, căci datele, cari au servit atunci de basă la stabilirea cheiei, nu au fost absolut precise

Și ca lumea grănițerească năsăudeană, mai ales unii, să nu eugete că eu scriu aceste lucruri numai dela mine, reproduc din o broșură a Dlui Dr. Leon Scridon, sen. „*O precizare asupra dezvoltării administrației pădurilor grănițeresci năsăudene*“ unde pe pagina 50 aflăm:

1) Cheia a fost stabilită cu *caracter provisoriu* și a rămas până în prezent nemodificată.

2) Datele cari au servit de basă la stabilirea cheiei, nu au fost *absolut precise*, pentru că pe acel timp elementele necesare stabilirii tangentei, au fost adunate *la iușeală*, făcându-se numai *calculule aprocsimative*, căci suprafața pădurilor, în bună parte, *nu era măsurată*.

3) Având deci cheia veche numai un caracter provisoriu, urmează, că după măsurarea tuturor pădurilor, să se facă o cheie definitivă, care va putea fi modificată numai când s'ar constata o schimbare esențială în valoarea pădurilor.

4) Înainte de războiul mondial Comisiunea silvică în ne-numărate rânduri a accentuat necesitatea revisuirii și stabilirii

din nou a tangentei, dar din cauza războiului mondial lucrările au fost suspendate.

5) Dl Dr. Leon Scridon sen. mai spune: „nu'țin de potrivit să arăt pe această cale multiplele motive, cari justifică revisuirea cheiei provisorie; fapt este că *atât motive de drept, cât și multe motive de echitate impun o cât mai grabnică revisuire a cheiei provisorie*, chiar și fără ca să se ascepte întocmirea unei chei definitive!“ ... acestea 5 puncte din broșură; iar acum să mergem mai departe: „Cumcă cheia de până acuma e nedreaptă neechitabilă în cel mai mare grad se vede d'n următoarea comparație luată din tabloul, după care s'a făcut distribuirea tangentei (venitului) de 3.360.000 lei pe anul 1924 unde aflăm: comuna Telciu a primit 433.660 lei, iar comuna Zagra 5.244 lei, adecă comuna Telciu primesce de *82 de ori mai mult* ca comuna Zagra, ori ca să spun pe înțelesul tuturor: pe când reprezentantul comunei Telciu înghite din blidul cel mare grănițeresc 82 linguri de supă, reprezentantul comunei Zagra înghite din rămășiță din blid *numai o singură dată*... eu cred că prin exemplul acesta toată lumea grănițerească va pricepe marea nedreptate cu cheia de până acuma...

Un alt exemplu de inequitare ne servește comuna Romuli unde poate $\frac{1}{2}$ locuitorii nu sunt grănițeri, ci străini; ruteni, evrei, etc, cari toți ca locuitori ai comunei se bucură, se înfruptă din tangenta mare (235.000 lei) a acestei comune, ca și cum ar fi urmași vechi de grănițeri, ceiace este inequitabil.

Bine, va țice cineva, cheia veche s'a făcut pe basa, cam neprecisă, cumcă pe hotarul respectivelor comune se află atâtea și atâtea păduri; da, aceasta împrejurare se poate lua întrucâtva în considerare, dar numai în o mică măsură, căci comunele respective au prin aceia, că au păduri aproape, atâtea și atâtea alte favoruri, cari altor comune le lipsesc și trebuie să-și aducă lemnul pentru diferite trebuințe din depărtări mari pierdend multe țile de lucru, apoi mai câștigă și oamenii prin lucrul lor în păduri...

Ca basă la ficsarea noiei chei va trebui să se ieie în considerare în *primul loc jertfa de sânge* a comunelor, înțeleg în ce măsură a contribuit o comună sau alta cu oameni tineri, *adecă soldați la formarea regimentului II de graniță năsăudean* după mărimea comunei, cari soldați apoi au sângerat pe toate

câmpurile de luptă ale Europei; în al doilea rând să se iele în considerare și numărul locuitorilor din comune (de acuma), iar estensiunea pădurilor numai după aceea, în al treilea rând.

Amintesc și aceea, că la ficsarea cheiei propusă de mine am ținut cont de comunele Rodna-veche, Sângeorz-băi, Feldru și Năsăud. căroră le-am dat un % ceva mai mărișor ca despăgubiri pentru pierderile suferite prin predarea în folosul fostului Stat maghiar, pentru minele din acel ținut, a câteva mii de jug. de pădure pentru care lucru, ni se pare, nu au fost complet desdaunate etc. afară de aceea comunei Năsăud i-am dat un % ceva mai mare și din cauză că Năsăudul e centrul grănițrimii și peste un timp, mai lung. ori mai scurt, va avea să adăpostească acolo toate instituțiile județene, etc. trebuie deci dotat mai bine, ca să poată face față cerințelor timpului...

Cea mai mare parte a comunelor va avea conform noiei chei, o tangentă mai mare ca până acuma, s'a luat numai dela câteva comune, cari după cheia veche de până acuma aveau o tangentă foarte mare în comparație cu celelalte comune, dar nici acestora nu li s'a luat așa mult! proporțional și după noua cheie vor avea o tangentă destul de ridicată față de celelalte comune.

Pentru a arată mai bine cum și cât s'a dat dela cine s'a luat, public aci *tabloul cu distribuirea tangentei de 3.360.000 lei, pe anul 1924*, din care se ved :

- a) cotele distribuite comunelor după cheia veche;
- b) cotele ce ar fi primit comunele după cheia nouă;
- c) % noiei chei propuse de mine pentru fiecare comună în parte, veți „TABLOUL“!

Cotele noiei chei totalisate dau suma de 99.991%, nu am computat pe suma de 100%, deoarece am vrut că sumele, ce le vor primi comunele să fie sume rotunde, iar micul rest de câteva sute de lei, ce va rămănea după distribuirea tangentei la comune, se va aloca fondului de rezervă.

Eu apelez la toată lumea grănițerească năsăudeană cu deosebire la toți intelectualii satelor, precum și la intelectualii ieșiți din aceste sate, să se intereseze de cauza aceasta, căci nu e greu de rezolvat, majoritatea comunelor câștigă mult prin noua cheie propusă, deci nu poate avea mulți contrari, cel mult 12—14

Comuna	tangenta primită după cheia veche	cât ar fi primit după cheia nouă	noua cheie %
Bichigin	25.872.32	40.000	1.190
Borgo-Bistrița	290.407.52	230.000	6.845
Borgojoseni	114.336.80	95.000	2.827
Borgomijloceni	35.096.64	40.000	1.190
Borgomureșeni	21.030.88	40.000	1.190
Borgoprund	189.219.52	150.000	4.464
Borgorus	123.402.56	95.000	2.827
Borgosuseni	119.995.36	95.000	2.827
Borgotiha	99.662.08	95.000	2.827
Budacul român	22.445.12	40.000	1.190
Ragla	11.225.56	40.000	1.190
Feldru	49.073.60	60.000	1.786
Găureni	7.437.12	40.000	1.190
Gledin	14.543.68	40.000	1.190
Hořdon (Coșbuc)	6.935.52	40.000	1.190
Ilva mică	63.812.60	65.000	1.935
Ilva mare	286.585.28	220.000	6.548
Leșu	94.582.40	80.000	2.381
Mocod	42.857.76	45.000	1.339
Măgura	84.325.60	75.000	2.232
Maieru	159.519.20	125.000	3.720
Mititei	42.067.20	43.000	1.280
Monor	63.651.84	65.000	1.935
Rușimunți	10.168.—	40.000	1.190
Murăreni	5.084.—	40.000	1.190
Năsăud	22.232.—	80.000	2.381
Nușfalău (Mărișel)	16.074.88	40.000	1.190

Comuna	tangenta primită după cheia veche	cât ar fi primit după cheia nouă	noua cheia %
Nepos (Vărarea)	94.266.24	85.000	2.530
Parva	24.542.08	40.000	1.190
Poiana (St. Iosif)	16.339.04	40.000	1.190
Poienile (Zăgrei)	19.251.20	40.000	1.190
Rebra mare	8.672.—	40.000	1.190
Rebrișioara	20.573.92	40.000	1.190
Rodna nouă	222.404.64	170.000	5.060
Rodna veche	82.761.12	90.000	2.679
Romuli	235.526.24	154.000	4.583
Runcul (Salvei)	41.577.60	43.000	1.280
Salva	30.554.56	40.000	1.190
Sângiorz-băi	44.403.36	60.000	1.786
Sântioana	15.163.36	40.000	1.190
Șieuf	10.622.24	40.000	1.190
Suplai	13.313.76	40.000	1.190
Telciu	433.660.48	300.000	8.929
Zagra	5.244.80	40.000	1.190
Total:	3.360.000.—	3.360.000	99.991

Adaos :

Borgo-Tiha $\frac{2}{2}$	*) 10.797.12
Borgo-mureșeni $\frac{1}{3}$	*) 5.539.60
Rodna-nouă-Rodna-veche } teritoriu inlitig.	*) 3.213.60

*) tangenta calculată după cheia veche a comunelor numite aici jos trebuie calculată cu tangenta după cheia veche a respectivelor comune se cuprinde deci în cele 3.360.000; după cheia nouă nu le-am pus o tangență separată; tangenta lor după cheia nouă e contopită în tangenta respectivelor comune de bază.

comune și apoi eu nu-mi pot închipui, că reprezentanții unei comune, care prin noua cheie câștigă la tangentă, să fie în stare a sprijini cheia veche și a vota contra noiei chei propusă. care le dă mai mult.

Apelez cu deosebire la cele 9 comune înprocesuate — illo tempore, de familia br. Keményi, (Borgo-bistrița, Borgo-joseni, Borgo-tiha, etc. etc.) cărora li s'a luat ceva din tangenta avută, că la revisuirea cauzei drepte să nu facă multă opunere, căci atunci, când ele (înțeleg cele 9 comune), au fost înprocesuate de familia Keményi, celelalte comune grănițeresci au sărit ca un singur om în ajutorul lor, căci lăsate singure pierdeau procesul și în consecință pădurile, jertfa adusă de celelalte comune trebuie să o aibă în vedere și să aducă și ele o mică jertfă: recunoștința e o floare rară, dar cu atât mai frumoasă!.. afară de aceia să nu se uite, că comunele Rodna-veche, Sângeorz-băi, Feldru și Năsăud au fost silite să aducă și pentru ele (cele 9 comune) și o jertfă separată prin cedarea celor 3705 jughere pădure, cerute de fostul Stat maghiar pentru minele din acel ținut.

Apoi să nu se uite nici aceia, că comunele, cari până acum au avut o tangentă mare, primind din păduri venituri mari, s'au aranjat bine, și-au creiat o mulțime de lucruri bune în comune; primării, școale, ba chiar și grajduri și cotețe comunale, poate unele mai costisitoare, mai scumpe decât unele școale vechi din alte comune mai sărace, respective cu tangentă mai mică!...

Apelez cu toată căldura și la Dl Dr. Leon Scridon, sen. care s'a ocupat așa de mult cu chestiunea pădurilor grănițeresci năsăudene și a scris atâtea broșuri, etc. cu referire la averile grănițeresci, ca să se intereseză de chestiunea cu noua cheie și sperez că o va duce la bun sfârșit, e chiar și în interesul comunei natale a Dsale, care încă are o tangentă mică.

Apelez și la comisiunea silvică ca să ieie cât mai în grabă în desbatere proiectul noiei chei și după aceia să convoace pe reprezentanții celor 44 comune ca să decidă în cauză și să se fixeze în fine o cheie echitabilă, dreaptă pentru toate comunele grănițeresci!...

NB La înfișarea noiei chei nu mi-a stat la dispoziție cheia veche și am făcut cheia nouă numai pe baza distribuirii tangentei pe

ânul 1924 : am făcutu-o, am refăcutu-o, am lucrat multe seri până noaptea târziu, ca să pot face o cheie cât mai echitabilă; dacă cineva cugetă, că e ușor a face o cheie nouă, echitabilă, dreaptă, când nu ai la dispoziție cheia veche și cu care să îndestulești pe toată lumea să poftască a o face, căci toți avem datoria să probăm a face o atare cheie dreaptă spre binele comunelor grănițeresci ! . . .

Eu unul mi-am făcut datoria mea ca descendent de grănițer ! . . . iar Comisiunea silvică și lumea grănițerească năsăudeană să-și spună cuvântul ! . . .

NB Sumele din Tablou sunt a se ceti :

în loc de 25.872.32 = 25.872.32

apoi în loc de 1.190 = 1.190

și așa mai departe la loate comunele.

BCU Cluj / Central University Library Cluj